
Ministr, který měl skončit už před rokem

Ministr, který měl skončit už před rokem

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

22.3.2012 Hospodářské noviny Strana 4 Česko, autor: Luboš Kreč, Marie Valášková
Profil Josefa Dobeše

Končící šéf školství proslul neobratnou personální politikou. Vláda se kvůli němu málem rozpadla už loni v létě.

Václav Klaus na osmaosmdesátém zasedání vlády Petra Nečase jen tak nezapomene. Oznámil na ní svou rezignaci Josefa Dobeše (VV), jehož prezident loni v září označil za „nejlepšího polistopadového ministra školství“. To že svůj výrok myslel vážně dokázal později i činy: před rokem zabránil premiérovi, aby Dobeše odvolal.

Pražský hrad už byl však jedním z posledních míst, kde se věčkařský politik mohl spolehnout na podporu. Jak se totiž vršily Dobešovy přešlapy a problémy, postupně od něj, byť opatrně, dávali ruce pryč i jeho straničtí kolegové. Personální vítr Dobeš se snažil v resortu, který ročně hospodaří se sto miliardami, chovat razantně. Pustil se do reformy univerzit, začal mluvit o změnách ve fungování základního školství, rozjel léta odkládané státní maturity, prosadil si plošné testování žáků 5. a 9. tříd. Jenže ve všech svých krocích, které navíc málokdy dotáhl do konce, si proti sobě pošťval jak odborníky, tak koaliční politiky.

Například se mu podařilo vyprovokovat největší vysokoškolské protesty za posledních několik let. Do ulic vyrazily tisíce studentů a akademiků kvůli tomu, že s nimi ministr jen málo konzultoval chystané změny.

A k tomu přidával jeden skandál za druhým. Nejvíce na sebe upozornil nešťastnou personální politikou, přestože jej neformální lídr VV Vít Bárta kdysi označil za „nejlepšího personalistu, kterého zná“. Za dvacet měsíců, po které Dobeš řídil úřad v Helichově ulici na pražské Malé Straně, vystřídal tři náměstky pro vysoké školy, čtyři tiskové mluvčí, pět šéfů svého kabinetu a šest ředitelů klíčového odboru správy evropských fondů.

Časté výměny na zásadních úřednických postech se pak projeví v tom, že ministerstvo školství začalo mít vážné problémy s čerpáním evropských peněz. Brusel mu nakonec pozastavil vyplacení několika miliard, navíc Dobešovi vrátil k přepracování stamilionové projekty. Například ten, kvůli kterému zaměstnal bývalého šéfa televizní rady a někdejšího sportovního moderátora Jiřího Baumruka – v plánu bylo, že se za 650 evropských milionů udělá kampaň na podporu sportu. Evropská komise to zatrhla s tím, že taková akce by víc než rozvoji tělovýchovy pomohla reklamním a PR agenturám, které by se na ní podílely.

Dobeš loni v létě dokonce způsobil, že se málem rozpadla vláda. To když se jeho blízký spolupracovník, tehdy personální ředitel ministerstva Josef Bátoru nelichotivě vyjádřil o šéfovi TOP 09 Karlu Schwarzenbergovi.

Úředníka Bátoru, kdysi kandidujícího za krajně pravicovou Národní stranu a dnes názorového souputníka Václava Klause, ministr Dobeš hájil. Odmítal jej odvolat z funkce. Nakonec po dvou týdnech, po něž TOP 09 nechodila na schůzi vládního kabinetu, ustoupil a přesunul jej na méně významnou pozici.

Předražené maturity Pro Věci veřejné, které se dlouhodobě pohybují pod hranicí volitelnosti, se ministr, poutající k sobě negativní pozornost, stal už dávno velkou přítěží.

Vždyť jen za poslední týden se v médiích objevily zprávy o tom, že Nejvyšší kontrolní úřad našel vážné nedostatky v tom, jak se loni na jaře odehrály státní maturity. Ty podle auditorů stály o sto milionů víc, než se původně tvrdilo.

Do nevděčného sporu se pak Dobeš dostal také kvůli svému rozhodnutí prodloužit akreditaci plzeňské právnické fakultě. Její zrušení přitom navrhla Akreditační komise. Za to jej okamžitě ostře zkritizovali všichni akademici včetně unie rektorů.

Některé problémy na ministerstvu

Stotisícové odměny V únoru 2011 vyšlo najevo, že tehdejší šéfce svého kabinetu Janě Machálkové i dalším manažerům rozdala ministr Dobeš v době úspor až stotisícové odměny.

Drahé fotografování Pořízení reprezentativních fotografií ministra a jeho náměstků přišlo na 70 tisíc. Na snímcích pózuje i Dobešova rodina.

Kauza Bátoru Bývalý zástupce šéfa ministra kabinetu a někdejší kandidát nacionalistické Národní strany Ladislav Bátoru byl spojován s urážlivými výroky na adresu předsedy TOP 09 Karla Schwarzenberga. Pod tlakem TOP 09 Bátoru z úřadu odešel.

Plytvání při maturitách Podle NKÚ ministerstvo a jeho organizace při státních maturitách zbytečně utrácely. Místo původně předpokládaných ročních nákladů 210 milionů nakonec zkoušky stály zhruba 300 milionů.

Podřízení na odstřel Dobeš velmi často měnil vedoucí na ministerstvu. Například na postu šéfa pro čerpání peněz z EU se za rok a půl vystřídal šest manažerů. Podobně rušno bylo také v kanceláři šéfa kabinetu, který postupně vedlo pět lidí.

Chyby v čerpání peněz z EU Audit Evropské komise loni zjistil chyby v zadávání veřejných zakázek v programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Ministerstvu školství bylo pozastaveno čerpání 1,2 miliardy z programu. Po kritice Evropské komise muselo ministerstvo zastavit například projekt SPORT, který měl za 650 milionů korun vzdělávat trenéry a propagovat sport masivní mediální kampaní.

Sporné či rychle odvolané návrhy

Školné na vysokých školách Zavedení školného v maximální výši 10 tisíc korun za semestr je v programovém prohlášení vlády. Studenti i školy se však vzbouřili, a tak ministerstvo letos v únoru zveřejnilo další variantu, podle níž by místo školného posluchači platili zápisné při zahájení studia a při vstupu do každé jeho další části (tedy zpravidla semestru). Návrh reformy vysokého školství vyvolal největší protesty studentů za poslední léta.

Akreditace pro plzeňská práva Začátkem letošního března Dobeš prodloužil akreditaci plzeňské právnické fakultě. Škola, která měla skončit už letos v červenci, bude moci fungovat další čtyři roky. Ministr tak rozhodl navzdory zamítavému stanovisku Akreditační komise, podle níž je postup ministra nezákonný.

Zkracování přestávek Začátkem letošního roku se objevily informace, že podle připravované vyhlášky budou moci školy zkrátit přestávky. První reakce byly spíše negativní, ale obecně někteří ředitelé škol vítali možnost volby a větší volnosti při tvorbě struktury vyučovacího dne. Ministerstvo však vzápětí oznámilo, že návrh by nebyl ve prospěch žáků a délka přestávek se měnit nebude.

Financování region. školství Dobešův plán počítal s tím, že by se peníze mezi základní a střední školy měly rozdělovat ne podle počtu žáků, ale podle zaplněnosti tříd. To by mohlo vést ke slučování některých poloprázdných škol a ministerstvu přinést úspory v řádu miliard korun. Proti se postavily obce i experti na vzdělávání. Varovali, že záměr povede k zániku řady vesnických škol.